

Les EBA's 20 anys després

Autor: Albert Ledesma Castelltort. Metge de Família i soci fundador de l'EAP Vic

Han passat 20 anys i la missió per la que varem crear les EBA's s'ha assolit parcialment, tant sols alguns dels objectius plantejats, però no l'essència del model. Volíem crear i implementar un model d'autogestió en el si del sistema sanitari públic, especialment en atenció primària, que desencadenés i impulsés un canvi en profunditat en les bases conceptuals del mateix i de les estructures de provisió públiques d'atenció primària. També promoure un debat al voltant de les organitzacions hospitalàries, dels metges gestors i, en definitiva del paper que els metges, també d'altres professionals sanitaris, havien de desenvolupar en el sistema sanitari públic, més enllà de l'atenció directa a les persones. Des d'aquell moment, octubre del 1996, el debat sobre la necessària segona reforma del model sanitari ha quedat congelada, cap més aportació en aquest sentit, seguim fent com si res no hagués canviat i com si el sistema estigués donant la resposta que hom espera i la sostenibilitat fos garantida. Res més lluny de la realitat que ens mostra com el sistema es va deteriorant sense cap resposta institucional, professional o social.

La resposta de l'entorn, especialment el públic, ha estat, i està, intentant desacreditar el model d'autogestió i les aportacions que va incorporar per millorar l'eficiència, els resultats i la satisfacció de professionals i ciutadans. De fet, aquesta actitud visceral absent de qualsevol evidència científica, basada en l'avaluació de resultats, és un dels principals obstacles o barreres per fer la reforma que el sistema precisa i que com més tard la fem pitjor seran les conseqüències per als ciutadans i les seves necessitats d'atenció.

No crec que ara sigui útil seguir intentant convèncer als diferents agents del sistema que més enllà d'alguns errors o àmbits de millora, les EBA són el millor lloc per fer de metge, pediatre, infermera o administratiu i el millor lloc per ser atès com a persona. Ara és el moment d'anar més enllà de les EBA's i, recuperant els aspectes positius que té el model, treballar per impulsar i fer la gran reforma pendent en l'estat del benestar i especialment en sistema de salut i social. Ens cal promoure un nou model, únic, social i sanitari, en el marc de l'estat actual o del que tinguem en el futur. Per tant ens cal una nova llei de bases, social i sanitària, que repensi el model d'atenció a les persones amb una sola visió, fet i desenvolupat amb elles i per elles.

En aquest nou model, capaç de respondre a totes les necessitats d'atenció a les persones, s'ha d'atorgar un rol protagonista a professionals i ciutadans, la resta han d'estar al seu servei per facilitar les coses i fer-ho més fàcil. L'autogestió ha demostrat la seva eficiència en el marc d'un sistema de salut, implicant en la provisió a professionals i traspasant-los risc econòmic i jurídic i deixant-los desenvolupar organitzacions més properes i senzilles; per tant l'essència d'aquestes entitats professionals es pot traslladar a les noves organitzacions que sorgeixin d'aquest model integrat. Sense oblidar la seva gran capacitat per adaptar-se als nous reptes d'atenció que es plantegen.

Per fer-ho realitat cal que tots els agents dels dos sectors, social i sanitari, pensin, planifiquin i implementin un nou model capaç de donar resposta a la societat actual i a les persones que la conformen, més envellides, més longeves, més apoderades i capaces de participar i implicar-se en tenir cura de la seva salut, conjuntament amb els professionals.

Per fer aquesta gran reforma hi ha dos aspectes especialment rellevants que cal posar a debat en el sí de la societat i que són: com garantim la sostenibilitat d'aquest nou sistema integrat d'atenció i, per tant, com el financem considerant el cost global de tots els pilars de l'estat del benestar i l'altre punt clau és qui i com garanteix l'equitat del model tot exercint la governabilitat necessària. És a dir qui diu qui ha d'estar, o no, en el si del sistema, com a proveïdor, més enllà d'altres consideracions, només valorant quin cost tenen, que aporten, quins resultats obtenen i quin nivell de satisfacció assoleixen entre els ciutadans que atenen.

Cap sistema de salut modern a països desenvolupats té un bon futur sense professionals implicats i compromesos, per molt que vulguem defugir del debat el tindrem sempre actiu. Un sistema de gestió pública en els termes actuals no garanteix, ni és capaç de garantir, aquest compromís del professional amb el sistema. El resultat són evidents: professionals decebutos, descontents i sense ànim d'afrontar la situació per crear un model que els permeti gaudir d'un marc professional estimulant i capaç de projectar-los expectatives de futur. Si sou capaços de reflexionar-hi sense perjudicis podreu veure que l'autogestió sí és una bona resposta en aquests problemes.

És molt important que com a unitat docent tingueu en compte com han de ser els professionals del futur, per fer front al fenomen poblacional de la cronicitat i incorporeu a la seva formació, aspectes claus que han de tenir els professionals de la salut: excel·lents capacitats de comunicació, lideratge, treball en equip, treball compartit amb d'altres professionals i amb les persones que atenem, capacitat per obrir espais de participació en la presa de decisions amb la persona atesa i la família, si s'escau. En definitiva incorporar el concepte de cuidar a les persones, més enllà de curar quant sigui possible, i amb la proporció adequada en cada moment vital de prevenció, curació i pal·liació.

Fent-me una concessió a l'àmbit personal us voldria dir que les EBA's m'han permès fer de metge de família amb el més ampli sentit de la paraula, sentir que servia als ciutadans de la comunitat a la que pertanyem i crear un equip de professionals, fins i tot amics, extraordinaris i compromesos al llarg de vint anys, pensant sempre en créixer com a equip i com a persones per millorar com atenem als nostres pacients. A les acaballes del meu cicle professional mai ho hagués imaginat, que el meu somni de fer de metge és fet realitat, i fos també útil per a aquells que se sentin professionals de la salut i vulguin exercir com a tal.

Citació

Autores: Ledesma Castelltort, Albert

Títol article: Les EBA's 20 anys després

Revista: APSalut. Volum 4. Número 5. Article 77

Data: 10 d'octubre de 2016